

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN- ÉS GÖRÖG-SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban **ingyen**.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-utca 13. szám
(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szövegt. minden közlés után 2 kr. (4 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknel egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészes 4 frt és egy nyolczadrészes oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti. A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

HIVATALOS RÉSZ.

Kivonat az egyházmegyei körlevelekből.

Nagyvárad-egyházmegye.

A Szent-István-Társulat a folyó év elején megindított „Népnevelő” című nevelés- és oktatásügyi lapot ad ki a magyarországi latin- és görög-szertartású kath. népoktatási intézetek számára, mely megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben s melyet minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen kap.

Előfizetési ára: egész évre 3 frt.

E vállalat által régi kívánságom valósul és egyházmegyei t. Papságomnak kerületi gyűlési jknyvben is kifejezésre juttatott óhajta nyer kielégítést.

Magától értetődik, hogy az előfizetést a legmelegebben ajánlom s elvárom, hogy a tőlünk telhető meleg támogatásban részesüljön a lap, melyet ezennel a főhatóságom alatti népoktatási intézetek, hatóságok s hivatalok hivatalos jellegű lapjaul rendelék, mely évről-évre összegyűjtetvén, a könyvtárakban gondosan megőrzendő.

Rendelem továbbá, hogy a főhatóságom alá tartozó összes népiskolai intézetek díjazással járó közléseiket: pályázatokat, hirdetések s efféléket már mostantól fogva a magyarországi latin- és görög-szertartású kath. népoktatási intézetek hivatalos lapjába, a „Népnevelő” kiadóhivatalához (Budapest, Királyi Pál-utca 13) küldjék. Budapesten, az országgyűlés alatt, 1895. január 23.

Köszönet. Elismerés.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter báró *Hornig Károly*, veszprémi róm. kath. püspöknek azon áldozatkészségeért, melylyel a keszthelyi kath. főgymnásium ifjusági segítő egyesülete javára 100 frtot adományozott, elismerő köszönetét nyilvánította.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Kotradov Mihály* czimz. prépost és eperjesi székesegyházi kanonoknak azon alkalmából, hogy a gör. kath. szertartásban és egyházi énekekben való oktatás sikerének előmozdítása céljából s Magyarország ezeréves fennállásának emlékére 1000 koronás alapítványt tett, őszinte elismerését és köszönetét fejezte ki.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Fülöp Alajos* nyugalmazott róm. kath. lelkésznek azon áldozatkészségeért, melylyel a csiksomlyói róm. kath. főgymnásiummal kapcsolatos finevelő-intézet javára egy 3000 frtos. az internatus javára pedig egy 1000 frtos alapítványt tett, elismerő köszönetét nyilvánította.

Elvi jelentőségű határozat a »Hivatalos Közlöny«-ből.

A női szerzetesrendek által fentartott u. n. »zárda-iskolák« fokozatának és elnevezésének a törvény értelmében való megállapítása tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter egy tanácsadó vizsgálat engedélyezése alkalmából 1895. évi január hó 4-én 63441—1894. sz. a. következő leiratot intézte a i róm. kath. püspökhöz:

..... Felhasználva ez alkalmat, van szerencsém Czimed nagybecsű figyelmét azon törvényellenes állapotra irányítani, amely a J L-ra vonatkozó iskolai bizonyítványból szembeötlőleg kitetszik. A bizonyítvány czimlapján ugyanis az áll, hogy a nevezett növendék a »Miasszonyunkról« nevezett iskola növérék l i intézetének »VIII. osztályát« végezte volna az 1888/8-ik tanévben. S ez a téves felfogás még tápot nyerhet abból, hogy Czimed előlidézett nagybecsű felterjesztésében ezen iskolát *nyolcz osztályu* felső népiskolának méltóztatik említeni. Az 1868. 38. t.-cz. azonban ilyen fekozatu iskolát többé nem ismer. Az ily iskola csak a törvény életbeléptetését megelőzőtt kormányrendszer keretébe illett bele, azóta eltö-

röltetett, létjogosultsága megszűnt s helyébe lépett a törvény 48. § 1. pontjában 6 évi tanfolyammal szervezett *elemi*; továbbá a 61. § szerint leányok számára 2 évfolyammal szervezett *felső nép-* és végül a 68. § értelmében 4 évfolyammal bíró *polgári* iskola. — Amennyiben tehát a nevezett női szerzetesrend a szóban lévő iskolát, a Czim főhatósága alatt, mint »felső népiskola«-t, esetleg »polgári iskola«, vagy az 1887. évi július hó 7-én 28.999 sz. a. kelt rendelettel kibocsátott szervezeti szabályzat értelmében, mint »felsőbb leányiskola« óhajtja fentartani: ahhoz a népoktatási törvény 12. §-a értelmében legelső sorban az szükséges, hogy az iskola, a növendékek és évfolyamok számát, valamint a tantargyakat és a tanerők képesítését meghatározó törvényes intézkedések figyelembe vételével, a kívánt fokozatu iskolává átalakítások, még pedig akként, hogy a felső nép-, felsőbb leány- vagy polgári iskola, tanterv és tanmenet tekintetében, az elemi iskolától különválasztva legyen, s a kettőnek — mint törvény szerint külön fokozatu iskolának — önállósága a növendékek részére kiállítandó mindennemű iskolai bizonyítványokon is kiüntetessék. Ezen intézkedés, a törvény követelményein kívül, már pusztán csak a gyakorlati élet szempontjából is fölültébb szükséges, mert már több esetben megtörtént, hogy egyes növendékek, megtévesztve az iskola hibás elnevezése által, az ezen iskolától nyert bizonyítványaik alapján oly igényekkel állottak elő, mintha nem is felső nép-, hanem egyenesen *felsőbb* leányiskolát vagy annak bizonyos osztályait végezték volna, holott például egy

esetben. — mikor A M az említett zárda-iskolától 1887/8 tanévben szerzett »IV-ik« osztályu bizonyítványát a felsőbb leányiskola VI-ik osztályának elvégzésével vélte egyenlő értékűnek — kétségen kívül bebizonyosodott, hogy a bizonyítvány csupán az elemi iskola VI-ik osztályának elvégzéséről bír bizonyító értékkel. Ily nemű félreértések és zavarok elkerülése, de főként a törvény világos rendelkezéseinek megtartása szempontjából ismételtten van szerencsém tehát tiszteletteljesen felkérni Czimet, hogy a Czimed főhatósága alatt álló i és esetleg más helyütt lévő »zárda-iskola« fokozatának és elnevezésének a törvény értelmében való megállapítása végett a szükséges intézkedéseket saját nagybecsű hatáskörében lehetőleg mielőbb megtenni méltóztassék. Fogadja stb.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

A helyzethez.

Nehéz időket élünk! Az egyházpolitika s ennek iker-testvére, a tanügypolitika egén vérszes fellegek tornyosulnak. Az egyházpolitika fenyegető veszélyeit, ha már nem is teljesen elhárítani, de ellensúlyozni és az ellen küzdeni, s annak idején ezek revízióját szorgalmazni s keresztül vinni, a nagym. egyházfők feladatát képezi. Nincs az másként a tanügypolitikával sem. Mert ha igaz az, hogy: »Az iskola az egyház leánya«, amihez kétség nem fér: mert elvitathatlan és megegyezhetetlen bizonyossága ennek a tudományok fejlesztése, terjesztése és megőrzése, amelyek a kath. egyház kelet-

TÁRCZA.

Paedagogiai esetek.

2. Fiuk, delután irás helyett számolni fogunk, mondtam egy nap tanítványaimnak. Javában számolunk, mikor belép az igazgató. Resteltem, hogy az órarendtől eltértem; mit szól majd hozzá ez a pedans ember.

Bizonyára feltűnt neki, hogy delután tartunk számtani órát; megnézte az órarendet, leült és hallgatta a tanítást.

— Tanító úr egy szóra kérem, — mondja eimenetele előtt.

— Az órarend szerint szépirási órának kellene lenni.

— Igen, azonban a számtanban hátra vagyunk maradva, pótoljuk a mulasztást.

— Legyen szives az órarendet pontosan betartani és kerülni az iskolai mulasztásokat. Ajánlom magam.

Uj lecke, melyre rászolgáltam. Hat már soh'sem javulok meg! Bevallom, a mulasztás az én hibámból történt, helyén volt az igaz-

gató figyelmeztetése, hanem a ki terv nélkül, készületlenül fog a tanításhoz s nem osztja be a tananyagot, vagy hamar ér a könyv végé e. csakhogy az ily tanításban ritkán van köszönet. (Tudok esetet, hogy egy tanító a tanév ötödik hónapjában dicsekedve említé, hogy a beszéd- és értelemgyakorlat tananyagát már elvégezte. E csodát nem magyarajku iskola első osztályában művelte.) Menynyivel különb eredményt mutat föl az a tanító, a kinek kész terve — részletes tanterve — van s a megválogatott tananyagot mintaleczkék alakjában földolgozza? Ez bizony nem szorult pótlásra.

Meg vagyok győződve, hogy elmondott esetem nem egy tanítótársam iskolájában ismétlődött. Ugy-e, ha nem készültünk el a tanításra, gondoljuk: nem »magyarázok«, hanem ismétlést tartok. Vagy pedig nagy merészen neki fogunk a rögtönzött tanításhoz, ideoda kapkodunk, helyes kérdést nem tudunk feladni s bosszankodunk, hogy tanítványaink oly nagyon buták és unalmasak, hogy ásítanunk kell. De hát ki is készülne a tanításra? Nem eleget magoltunk a tanítóképezdében?

kezése óta az evangelisták, egyházi írók, szent atvák idejében, utánok a szerzetes-kolostorokban s később a szervezett egyházmegyék keretében, kapcsolatában, vezetése és örökődése alatt találtak biztos otthonra: akkor a kath. vallásos iskolák fentartásának joga és megőrzésének feladata, szintén csak nagym. főpapjainkat illeti meg.

Nem czélom e helyen politizálni, csak utalni akarok azon veszélyekre, amelyek kath. iskoláinkat a mostani tanügypolitikai áramlatok által fenyegetik.

Hogy az 1868. népoktatási XXXVIII. t.-cz. a közös iskolák behozatala által — a rosszul magyarázott álláspontok eltűnésében — milyen károkat okozott az erkölcsös nevelés terén, arról beszélni ma már túlhaladott álláspont volna, mert a közös iskolák kétes illatu virágait és rothadt szomorú gyümölcseit mindannyian ismerjük.

A nagy Eötvösnek nemes ideáktól áthatott szép eszméi, melyeket a népnevelés alaptörvényében lerakott, vadócokat termettek — amik azonban reá árnyékot nem vetnek, — mert az ő intenzíói nemesek és a haza népének művelődését s a tanügy felvirágozását czélozók voltak, de a szabadkőművesség és a modern álliberalizmus oly irányban fejlesztették a nemes báró még nemesebb törekvéseit, hogy azoknak eredeti formáira mai napság már reá nem ismerünk. Mert nem bírjuk elhinni, hogy ő, ki a »Karthauzi«-t oly mély filozófiai, s vallásos szellemben megírta, mást czélozhatott volna alaptörvényével, mint oly nevelést, amely vallásos szellemben, becsületesen gondolkozó és cselekvő, értelmes nemzedéket ne-

veljen szent-István által alapított keresztény államunknak.

Nem vitatja senki az államnak jogát a közműveltségnek előmozdítása terén, de saját jól felfogott érdeke azt is követeli, hogy oda hasson, miszerint az államot alkotó egyedek becsületes emberek is legyenek. Már pedig amint nem lehet gyarló embert hiba nélkül, éppen úgy nem lehet vallás nélkül sem elképzelni. A becsületesség alapját pedig a valóság veti meg.

Tudom, hogy nem állok akkor a kath. dogmatika alapján, amidőn azt állítom, hogy lehet valaki akármilyen keresztény vallásu, csak tiszta jellemű, becsületes ember legyen, becsülni tudom: — de mégis megnyugszom abban, hogy az ilyen ember nem áll be sem nihilistának, sem anarchistának, akik a társadalmi rendet alapostól felforgatják.

Ilyen népet nem nevel a kath. vallásos iskola. De igen is nevel a közös és állami iskola, amit bizonyít a számtalan sok eset közül azon eclatáns és meglepő ítélet, a melyet egy francia törvényszék hozott a közelmúltban egy gonosztevő siheder felett, amelyben enyhítő körülmény gyanánt volt felhozva az, hogy állami iskolának volt növendéke.

Tegye meg az állam a magáét, kötelességszerűen támogasson minden kultur-intézményt, s ezek között első sorban a hitvallásos iskolákat, hogy magának becsületes honpolgárokat nevelni segítsen, akik fentartó támaszlopai leendnek az ezredéves keresztény magyar államnak. Éppen ezért ne aspiráljon a haza összes iskoláinak államosítására, ami a mostani

Elővesszük a tankönyveket, kijelöljük a leztekét, nem törődünk vele értik-e vagy nem; a következő órában egyszerűen kikérdezzük, nem csinálunk belőle lelkiismeretheli dolgot. Néme-
ljk társunk más módszert követ. Az év elején nem akarja tanítványait megterhelni, 4—6 sorocskát ad föl lezckére, de a ha 6—7-ik hónapban észreveszi, hogy messze még a könyv vége, kiméletlen lesz s egész lapokat föl ad. Lefoglalja az ének, torna, írás, olvasás és rajz-
órákat, hogy a hanyagsága és kényelem szeretetéből támadt mulasztást pótolja. Valljuk be, kik ilv könnyelműek vagyunk és helyes terv nélkül fogunk a tanításhoz, hogy időpazarlók vagyunk: a túlterhelést és tanítványaink értelmi elmaradását magunk okozzuk. Tény, hogy szorgalom, hivatás-szeretet, paedagogiai ismeretek és praktikus terv nélkül csak ártalmára vagyunk a népoktatásnak.

3. — Collega ur, mit szól a vizsgámhoz, kérdé egy társam, kinek osztályvizsgáján jelen voltam.

— Bocsanat, nem nyilatkozom, mert nem mint bíráló, hanem mint vendég voltam benn.

— De mégis

— No, ha csakugyan tudni akarja véleményemet, gratulálok az elért sikerhez, igen szépen ment.

A collega arcán láttam az öntelt mosolyt. Jól esett neki a dicséret. Pedig ha számot tartott is rá csak azért érdemelte meg, hogy oly kitűnő daráló gépekké tudta tenni tanítványait. Ez pedig nem tanczél! A fiuk pompásan fújták el a tankönyvecskék szakaszait. — lehet, hogy előre kijelölte a collega, ki mit felel — hanem a jelen volt elnök kérdéseire — bármily egyszerűek voltak azok — nem tudtak felelni. Így pl. egy „kitűnő“ tanuló az elnök által elmondott bővített mondatban még a főrészeket sem tudta kikeresni. Egy másik a deczimétert méternagyságúnak tartotta. Azon kérdésen: $\frac{2}{5}$ Hl. hány liter, az egész osztály esze megállt. A földrajzban oly tájékozatlanok voltak, hogy az elnök által föl adott jelentékeny helyeket nem tudták a térképen megmutatni, mert ezt nem gyakorolták. Sőt előfordult az az eset is, hogy egyik-másik gyermek exkuzálta magát: kérem ezt nem tanultuk; mihez a collega így kontrázott: ez a számár — némelyiket marhának czímezte —

tulhajtott militarizmus mellett a hazának ugy anyagi mint erkölesi romlására vezetne.

Már pedig az 1893. XXVI. t.-cz. oda vergál, hogy lépésről-lépésre minden hazai iskolát államivá tegyen s így az erkölesi pusztulásnak magvat hintse el. Hogy miként és mi módon? arra nézve mindenki tisztában van, aki tudja a 60 frtos állami segély titkos célzatát. (Intra parentesim: Adunk nektek kath. községek 60 frt állami segélyt, de megvonva tőletek a szabad választás jogát, a ti kath. iskolátok vezetésére kinevezendő tanítónak megválasztási, illetve megerősítési jogát a 60 frt segély fejében magunknak tartjuk fenn: tehát ha nekünk ugy tetszik református, akár még zsidó tanítót is adhatunk nektek . . . állami omnipotenciánknal fogva.)

Igy látszanak ki a lólabak a szép formába bujtatott kegyesség résein. Ne hagyjátok magatokat felültetni kath. iskola-fentartók, hanem hatáskörötökbe eső minden kitelhető eszközökkel, ha még megerősítésekbe kerülne is, azon legyetek, hogy ne csak azt a nyomorúságos 300 frt minimumot, hanem annál sokkal magasabb fizetést biztosítsatok tanítóitoknak, hogy képzett tanerőket tudjatok alkalmazni iskoláitokban, akik a ti hitelveitek mellett küzdve, gyermekeiteket atyáitok vallásában nevelve segítsenek nektek a magyar kath. államot megvédeni és fentartani.

A nagyim magyar püspöki kart mi hitű kath. tanítókar arra kérjük, hogy ismert nagylelkű aldozatkészségükkel támogassák a kath. tanítóság szívében, lelkében mélyen gyökeredző kath. tanügyi törekvéseket, s nyujtsanak módot

egész éven át semmit sem tanult. Egyszer meg, mikor az elnök valami definitio bevezetésével bajlódott, a collega oda mondta neki: én ezt nem így magyaráztam, holott a tanalak egészen korrekt volt.

Soha sem boszankodtam annyit, mint a collega vizsgáján. Bántott az elkövetett hümbü, a collega ügyetlensége és tanítványai bambasága, kik méltó kreaturái voltak.

Én nem itélem el az osztályvizsgákat, szükségeseeknek tartom azokat, ha ez alkalommal a tanító lelkiismeretes és paedagogiai elvek szerint végzett munkájáról beszámol. Legyen az ily vizsga iskolai ünnep s hadd élvezzék a jelenlevők a tanító fáradozásainak gyümölcseit. De ha valaki a drága időt arra pazarolja, hogy néhány laikus jóhiszeműségét megtéveszse; ha valaki merényletet követ el a paedagogia ellen, ha valaki csalást, ámitást és szemfényvesztést követ el a vizsgán és azért dicséretet vár: azt a nyilvánosság előtt leplezni és az iskolából kiűzni kellene! Van-e köztünk olyan a „collegán” kívül? Gondolkozzunk!

Tanító.

arra, hogy kath. iskoláink megmaradjanak annak, a mik.

A kath. alpapságot pedig arra hívjuk fel, hogy a pap és tanító közötti szoros köteléket, összetartozóságot ne csak elvben hangoztassa, hanem a dolog érdeméért, annak gyakorlati értékét is szerezzén, mert nehéz időket élünk! Nem szabad szunyókálnunk, s minden olyan munkást, aki az Ur szőlőjét velünk együtt munkálni ajánkodik, mindkét kézzel át kell karolnunk, mert csak így lehetünk erősek.

Az isteni Mester azt mondta: »A pokol kapui nem vesznek erőt rajta«. Ámde az Ur azt is mondja: »Ember! segíts magadon, majd Én is megsegítlek«. Azért ne nézzük összedugott karokkal, míg a gonosz kezek az üszköt háznak eresze alá dugják, hanem ki-ki, aki magát igazi katolikusként vallja, tegye meg a maga kötelességét.

Isten legyen velünk!

Tóth Géza.

Az olvasókönyv a természettudományi oktatás szolgálatában.

Az ember természeti és társadalmi lény. Születésekor nyomban elfoglalja helyét a természetben is, a társadalomban is. S életében csak ugy felelhet meg rendeltetésének, ha e kettős föladatainak tudomására jön.

A népnevelés célja, hogy a gyermeket e kettős rendeltetésének tudomására hozza, sőt arra képesítse, hogy magát megkülönböztetni tudja más lényektől, s hogy föl tudja fogni azon viszonyt, melyben ő a természeti tárgyakkal, más emberekkel s azok egymás közt állanak.

A megismerés két főtárgya tehát az *emberiség és a természet*. E szerint a megismerésnek két főosztálya: az *emberéleti* (humanisztikus) vagy történelmi, s a *természettudományi* (naturalisztikus) tudományok osztálya.¹⁾

A humanisztikus tárgyak ismét két főcsoportra oszthatók: a hit- és erkölesi és a nemzeti nevelést előmozdító tudományokra.

A természeti tudományok szorosán véve azok, melyeknek tárgya az érzékeltető világ az ő lényeivel, változásaival. Ilyen tudományok a csillagászat, földrajz, földtan, természetrajz, természettan, vegytan. Ide sorolandók még a mennyiségtan, valamint az embertan annyiban, amennyiben az emberi test leírásával és életműködése törvényeivel foglalkozik. (Mai iskolai nevéen: egészséggtan.)

Mindezen tudományok, amennyiben a dolgok mivoltával foglalkoznak — tekintet nélkül az ember céljaira — *elméleti* tudományoknak mondatnak, s ezek az embert, mint ismerő lényt érdeklik. Ez azonban nem zárja ki, hogy ezen tudományokra az embert egyedül az önzetlen tudvágy vezette volna; az pe-

¹⁾ Bihari: Népiskolai oktatás. 10. lap.

dig még kevésbé, hogy az elméleti ismeretek gyakorlatilag értékesíthetők nem volnának. Sőt majdnem mindegyik tudománynak a gyakorlati haszonvétel szolgált úttörőül; a használatban a vele való küzdelemben vagy elbánsásban ismerte fel az ember a dolgok természetét.¹⁾

Ezen elméleti ismeretekhez ugynevezett *gyakorlati tudományok* is csatlakoznak, ilyenek: a gazdaságtan, kertészet, a kézmű és háziipar, az egészségügy stb.

Ha azt akarjuk megállapítani, hogy a természettudományokból mit és mennyit kell földolgoznia a népiskolának, első sorban azzal kell tisztában lennünk, mekkora a természettudományi oktatás fontossága a népiskolában? Ha két ellentétes irányzat nem harcolna ma egymás ellen — tekintve, hogy ezzel a kérdéssel célunknál fogva nem lehet részletesebben foglalkozni, egyszerűen ideiglatnók, a kívánalmakat; azonban vannak, kik a természettudományi oktatást fontosabbnak tartják a humán-oktatásnál, s viszont egy hatalmas tábor a humán-oktatásnak adja az elsőbbséget.

Tyndall tanár annak a reménynek ad kifejezést, hogy ha majd kellően szervezik a természettudományi oktatást, mint az értelmi nevelés eszközét, az értelmi nevelés terén való alkalmazását nagyobb forradalmak fogják jelölni, mint aminők jelölték az anyagi világra való alkalmazását. *Sir. J. Paget* pedig egyenesen azt mondja: Semmi sem mozdítja úgy elő az ember boldogságát, mint a természettudomány!

Csak az imént mondtuk, hogy az ember természeti és társadalmi lény. *Természeti lénynek* megmaradhatna az ember akkor is, ha öntudatra nem ébredne; ösztönei majd vezetnék! Hanem társadalmi, respektíve: *erkölcsi lénynek* csak tudatosan válhatik, s azzá az érintkezés, a nevelés teszi. Az ember erkölcsi rendeltetése sokkal fontosabb amannál: mert az vezeteti végcéljához, általuk jut az emberiség életközösségébe.

Hogy az ember önmagának és másoknak éljen, földolgoz, hogy erkölcsi-vallási (társadalmi) jogait és kötelességeit ismerje. Ámde sem magának, sem másnak javára egyedül ezzel nem lehetne: szükséges erre az is, hogy magát a természetben érvényesíteni tudja. Sőt minél nagyobb hatalma van a természet fölött, annál inkább felelhet meg emberi tisztének. S ezt a hatalmat ismét csak a tudás, a természet alapos ismerete adja meg.

Ebből az következik, hogy előnyt kell adni a humán tárgyaknak a természetiek fölött; de azért nem szabad a természeti ismeret fölöslegesnek mondani s mint ilyen elhanyagolni, mert szükséges, s mert nélküle az erkölcsi élet — az oktatva-nevelés végcélja — gyümölcstelen lenne.

¹⁾ *Bihari*: u. o. 10—11. lapon.

Népiskolai természettudományi oktatás szükségességét igazolja: 1. hogy általa a *tapasztalati érdeklődés* fölkelte; 2. a természettani tünetmenyek okai kutatásánál a *vizsgálódás* (okoskodás) nagyban szerepel; 3. a *szépészeti és erkölcsös* érdekeltségre a természet jelenségeinek színpompája, az állatok családi élete s az emberhez való ragaszkodása van befolyással. 4. Azzal, hogy a gyermek felismeri, hogy ő is egyik tagja a nagy természetnek, s hogy a természet bármely tagja e nagy természeti társadalom egyik tagja: óvakodni fog a pusztítástól, s a *rokonszenv* ébred föl benne. 5. S végre az által, hogy megismeri a természet örök törvényét, az ok és okozat közötti csodálatos összefüggést, a *vallásos érzélem* ébred föl a gyermek lelkületében.¹⁾

Mi a népiskolai természettudományi oktatás feladata?

A valláserkölcsei jellemképzést létrehozni az eszközök és erők fölhozásával, a melyekkel a természet az embert az erkölcsi eszmék megtestesítésére képessé teszi. (Verédy) Ha a természet egyes tárgyait, fejlődését megfigyeljük, ha az előttünk nap-nap után megújuló természeti tünetmenyek okait, törvényeit megismerjük, lelkünk önkénytelenül Isten felé szárnyal, ki ezeket a lényeket teremtette, életpályájukat kitűzte, a tünetmenyeknek szigorú korlátokat szabott; a babonát gyökerében támadja meg e tudat s így a lelket sok sötét botlástól szabadítván meg, a valódi erkölcsi törvények és észszerű szabályok szerint való éleést nagyban megkönnyíti.²⁾

A gyakorlati életre — naponkint tapasztalhatjuk — hatalmas előbbre vivő hatást gyakorolnak a természettudományok. Azon országok, melyekben a természettudományok kellőképpen ápolatnak, anyagilag is határozott előnyben vannak az ezen tudományokban járatlan országok fölött. A közlekedés, a gazdaság, ipar mind tökélyesbedik s ezzel a veritékeny munka könnyebb és gyorsabb lesz.

A népiskolai természettudományi oktatás e feladata szabja meg az anyagot, melyet földolgozni kell.

Dreiszigler Ferencz.

(Folyt. köv.)

I. Elmélkedés.

A keresztény iskolák felállítására az isteni gondviselés munkája.

1. pont.

Isten, akinek jósága végtelen, azt akarja, hogy minden ember üdvözöljön és az igazság ismeretére jusson azaz Istennek és mindannak ismeretére, amit Isten a szentírás és a

¹⁾ *Verédy*: Természettudományi oktatás a népisk. Encikloped. 901. l. *Ziller*: Allg. Päd. 208—209. l. Just kiadása. 1884.

²⁾ *Kehr-Gyertyánffy*: Tanító az iskolában 195—196. lapon.

sz. hagyományok által nekünk kinyilatkoztatott.

Ez ismeretre azonban csak a »Krisztus igéjének hirdetése által« lehet jutni. »Hogyan hisznek annak, akit nem hallottak? És hogyan fognak hallani tanító nélkül?« kérdi sz. Pál.

Az Ur Isten e végből, aki »az ő ismeretének jó illatát az emberek közvetítésével terjeszti« és aki megparancsolta, hogy »a sötétségből világosság derüljön«, bizonyos személyeket választ, akik az ő igéjét másokkal, különösen a gyermekekkel közölik.

Hogy eme személyeket magasztos hivatásukra előkészítse »világosságot támaszt szíveikben«, hogy képesek legyenek ama világosságot terjeszteni, a melylyel ők megbizvak.

Mint hogy az Ur Isten az ő irgalmasságában egy ily állásra hívott, ne engedjétek az ő igéjét kárba veszni hanem rajta legyetek, hogy előtte dicsőséget aratandók, az igazságot a gondjaitokra bizottaknak hirdessétek.

Ez legyen oktatásotoknál főtörekvéstek, ama szilárd meggyőződéssel, hogy »Krisztus szolgálói és Isten titkainak sáfarai« vagytok.

2. pont.

A szülőknek egyik főkötelességök gyermekeiket keresztény módon nevelni. Sajnos azonban, hogy sok szülő eme kötelességét teljesíteni nem képes. Nem képes erre az egyik egyéniségénél fogva, nem képes rá a másik, mivel a családja jólétéről való gondoskodás foglalja el; nem képes rá a harmadik, mivel a megélhetés gondja aggasztja, a negyediknél az élvezetek hajhászása az akadály... Gyermekeiket azért a keresztény kötelességekre nem oktathatják.

Az isteni gondviselés bölcs intézkedését kell azért abban tekintenünk, hogy a szülők személyekkel helyettesíttessenek, akik a kellő ismerettel és buzgósággal is bírnak arra nézve, hogy a gyermekeket az isteni igazságokra a lehető legnagyobb gonddel oktassák, a vallás és jámborság alapját szíveikben megvessék és ama fontos hivatalukat, »mint bölcs építőmesterek, az Isten malasztja szerint, mely nekik adatott« betöltsék.

Oh ti mindnyájan, kiket Isten oly szent állásra hívott, használjátok fel a rátok bizott talentumot, az adományt mások oktathatására, hogy midőn tanítványaitokat teljes figyelemmel és éberséggel vezetitek, egyszersmind a szülőknek gyermekeiket illető főkötelességeit lelkiismeretesen teljesítsétek.

Legyetek hívek hivatástokban, hogy a nektek átadott lelkeket az üdvösség elérésére, amint az Ur Isten tőletek kívánja, segítsétek.

3. pont.

Az Ur Isten nemcsak azt akarja, hogy minden ember az igazság ismeretére jusson, hanem azt is, hogy mindnyájan üdvözöljenek.

Ezt azonban igazán nem akarhatja anélkül,

hogy az erre szükséges eszközöket is meg nem választaná. E végből támaszta a nevelőket, akik terveinek keresztülvitelében, tekintettel a gyermeknevelésre, vele közreműködni hivatvák.

E gyermekek lelkei, hogy sz. Pállal szóljunk: »Istennek szántóföldjei, Istennek építményei«, ti pedig vagytok azok, akiket Isten kiválasztott, hogy az ő Fiának evangéliumát és az ebben levő igazságokat a gyermekeknek hirdessétek és ezáltal vele együtt munkálkodjatok.

Nagyra becsüljétek azért hivatalotokat és a gyermekek üdvözítésén fáradjatok.

Mint hogy már az Ur Isten titeket eme szolgálattal kitüntetett, hogy t. i. a gyermekeket hozzá vezessétek és mint hogy e végre a »megengesztelés kiszolgáltatását« bizta rátok: azért úgy intsétek őket, a gyermekeket, mint ha »Isten intené őket általatok«. Mert nektek hagyta meg, hogy az evangéliumi igazságokat emez ifju szívekbe csepegtessétek és nyujtsátok nekik amaz eszközöket, a melyek őket teketségeikhez képest az üdvösségre segítik.

Tanítsátok az üdvösség utját, de »nem az ige bölcsességében, hogy Krisztus keresztje hiába való ne legyen« s hogy az amit nekik szoltok szíveikben, lelkökben meddő ne maradjon. Mint hogy e gyermekek szellemileg még fejletlenek s elmaradottak, azért a nevelőknek egyszerűen kell hozzájuk szólniok s hogy különösen kifejezéseikben világosaknak és értelmeseknek kell lenniök.

Erre törekedjétek buzgón, kitartóan, szilárdan.

Irodalom és művészet.

Előfizetési felhívás. *Sikloki István* megyebizottságj tag, ny. tanító »*Angyali élet falun*, vagyis *Humoresqupek a keserű valóság bacillusá ellen*« című művére előfizetést hirdet. A megrendelési összeg (75 kr.) *Ragyolczra* u. p. Füleg küldendő.

— **A jó Isten Képes könyve.** (Képek nélkül, azaz az örökélet kalendáriuma.) Irta *Stolz* Albán. Magyarítja és kiadja *T. Pelikán* Krizsó. Az *Oktató népkönyvtár* 3. száma. Melegen ajánljuk a nép körében való terjesztésre. Előfizetési ára egész évre 2 frt 50. társulatoknak és egyesületeknek 1 frt 60. (Megrendelhető: Pozsony, Ferencziek.)

— »**Litaniae Lauretanae in Tonis Psalmodum**« pro 2 praecentoribus Soprano et Alto, atque choro 4 vocura inaequalium. Organo cantum comitante. In usum studiosae juventutis composuit. Aloisius Hennig. S. J. Kiadja a »Hírnök« Kalocsán. Ára 50 kr. E művecskében szerző a gymn. tanuló ifjúságnak a vasár- és ünnepnapi déleesti isteni tisztelet ünnepiesb megtartására alkalmas, igazán egyházi karéneket ajánl fel, mely a kedves lorétomi letenyének imafohászait az illő egymásutánban egybefűzött örökszép zsoltári dallamokban az orgona kísérete mellett úgy hozza ki evezésre, hogy két előénekes és a négyes kar egymást folyton felváltják az előadásban. Mivel e letenyének csak 8 külön-

bőző és többször ismétlődő dallamot tartalmaz, gyakorlatlan énekesek is könnyen meg fogják tanulni, s minthogy az előéneklők és a kar felváltva szerepeinek és pihennek, az előadás nem lesz nekik fárasztó. A többhangú szerkezet szigorúan egyházi és a zsolnári dallamok sajátos ihlettségéhez mért. A gimnáziumokon kívül, kis semináriumok, tanítóképző és egyéb nevelőintézetek is jól használhatják e letényéket. Négyhangú kar hiányában ennek helyét egyhangú kar is pótolhatja, mely ily esetben a négyes karnak csak első hangját, vagyis a zsolnári dallamot adja elő az orgona kísérete mellett; csak a két előéneklő volna begyakorlandó, mi igen könnyű.

— **Megjelent és beküldetett a »Legszentebb Rózsafüzér Királynéja«** cz. képes havi folyóirat 2. száma Szerkeszti és kiadja Kindler Imre Szt.-Dom.-r. atya Szombathelyen. Ára egész évre 1 frt (2 kor.), 10 pld. egyszerre egy czimre rendelve és előre fizetve 8 frt; 50 pld. 36 frt. Változatos tartalma a következő: 1. A század végén (Vers-kincst.). 2. Mária ünnepe februárban (Dr. T.). 3. Az ima az üdvösség nagy eszköze (Sz. Alfonz.). 4. A legszebb imádság (M.) 5. Lelki sz. gyakorlatok és sz. Rózsafüzér titkaira alkalmazva. 6. Szt. Domonkos (Vers). 7. A megelevenedő szobor hiteles leírása. 8. Közlemények Alán atya irataiból. 9. Társulati értesítés. 10. Rini szt. Katalin. 11. Engeszteljük meg Jézust az imálandó Oltárszentségben (Cordula Regina.). 12. Lelki kincstár. 13. Hírek az országból. 14. Vegyesek. 15. Szerkesztői üzenetek. 16. Imaszándék.

VEGYESEK.

Wlassics Gyula és a tanügyi lapok. Az új közoktatásügyi miniszter szándékolt reformterveinek sikeres megoldása végett kívánatosnak tartván azoknak a tanügyi szaklapokban való előkészítését s a szakajtónak támogatását, az együttműködés módozatainak megbeszélése céljából felhívja a tanügyi lapok szerkesztőit, hogy egy később kitűzendő napon hivatalában felkeressék. Üdvözljük a miniszter ez elhatározását s bizalommal nézünk törekvései elé, melyek a hazai tanügy javítását célozzák.

A közoktatásügyi csarnok. A millenniumi kiállítás közoktatásügyi csarnoka 51 ezer forint költséggel épül és egy botanikai mintakerttel lesz egybekötve. A csarnok 2500 négyszögmeter terjedelmű lesz. — Tanügyi körökben aggodalommal fogadták a kiállítási igazgatóságának azt a tervét, hogy a fővárosi iskolákban olcsó lakásokat rendezzenek be. Attól tartanak, hogy az iskolaévet már májusban kellene bezárni és csak októberben lehetne újra kezdeni. Valószínű azonban, hogy ez aggodalom tulzott, mert az iskolákra csak legfőlebb két-három hónapig van szükség, amikor az iskolákban ugy is szünetel a tanítás.

A tanítóképzés reformja. Mint általában az egész népoktatásügy, úgy a tanítóképzés reformjával is állandóan foglalkoznak tanító-körökben. A napokban a tanító-intézeti tanárok

országos egyesületének válaszmánya kezdte meg e felett a tanácskozást. Az előadók a következő kívánalmakat hangoztatták: A tanítóképzőkbe a középiskola 6-ik osztályának végzése után lehessen belépni; a tanítói oklevél tétessék teljesen egyenlő értékűvé az érettségi bizonyítvánnyal; az állam befolyása a tanítóképzésre tetemesen emeltessek; a tanítói képzítés feltétlenül államosíttassék s szerveztesse nek orsz. tanítóképesítő bizottságok, hogy bármely képzőintézetet végzett egyének ezek előtt szerezzék meg az oklevelet, tehát a tanításra való jogot. Végre kimondották ezekre vonatkozólag a törvénymódosítás sürgősségét.

Tolnavármegye tanügye. Tolnamegye területén a múlt évben volt 41,612 tanköteles gyermek, ezek közt mindennapi tanköteles 29,580, ismétlő-iskolás: 12,332. Iskolába nem járt összesen: 1256 gyermek. Tanintézet volt a megye területén 229; ezekből 1 volt állami, állami segélyezett volt a szegszárdi két polg. iskola és 13 községi elemi iskola. Róm. kath. iskola volt 119, gör.-keleti 5, ev. ref. 34, ág. ev. 33, izr. 19. A magyarosodás az egész megyében örvendetesen halad előre. A megye jövőre a megszavazott pótdoból évenként 2500 frtot fog azon tanítók jutalmazására fordítani, a kik a magyar nyelv terjesztésében különösen kitűnnek, úgy szintén az idegenajku tanulók is jutalomban fognak részesülni, ha a magyar nyelvben előmenetelt tanusítanak.

RÖVID HIREK. *Halálozások.* Lichtensteiger Ferenc kalocsai nagyprépost és Miehl Jakab székesfehérvári kanonok a közelmúlt napokban jobblétre szenderültek. Mindkettő áldozatkész tanügybarát volt. R. i. p! — *A kalocsai tanítók házára* eddig 8120 frt 63 kr. gyűlt egybe. — *Hajóson* gyermekszínelőadást rendezett a r. k. tanítótörsület, mely 24 frtot jövedelmezett a tanítók házára. — *Somogyvármegyének* 290 iskolája s 540 tanítója van. A tankötelesek száma 57,048; iskolába jár 53,293, tehát több mint 93 százalék, ami szép eredmény. — *Tolnamegye* 229 tanintézetében 413 tanító működött, köztük 35 nem volt képejtve. A 41,912 tanköteles közül egy tanítóra átlag 75 tanuló jut; 1256 gyermek nem járt iskolába. — *Nők az egyetemen* Svájcban. Közélebb történt a második eset, hogy egy nőt a zürichi egyetemen a jogi tudományok doktorává avattak fel.

Szerkesztői üzenet.

V. G. Henczocz. A kérdéses egyesület székhelye Nyitrán van. — **B. J. A.** tanító árvák segélyezéséért beadott kérvény mellékleteivel együtt a szegénységi bizonyítvány alapján bélyegmentes. — **T. F. Guboltó.** A Szent-István-Társulat tagsági díja évi 3 frt 15 kr; beküldhető a társulat főnökségéhez (Budapest, Királyi Palatca 3. sz.) ugyanonnan megküldik az alapszabályokat is. — **H. J. Gy.** Ha a 120 frt személyi pótlék rendes fizetéséhez számítatuk, vagyis azt azzal együttesen szolgáltatják ki, ez esetben az említett t. cz. 4. §-sa értelmében nyugdíjba beszámítható fizetésének kiegészítő részét képezi. — **B. J. K.** Kérésére levélben válaszolunk. — **K.** Nyugdíját az a község köteles kiegészíteni, a hol nyugdíjazásakor működött. — **B. M. Császártöltés.** A kérdéses rendeletet megkeressük. — **F. J. Zsám-bék.** Forduljon Kelemen József urhoz, az N. T. volt szerkesztőjéhez *Egerbe*. — **Többeknek.** A zeneművek szétküldése folyamatban van.

Pályázatok.

Ó-Kanizsán a róm. kath. hitközség kebelében a kántori állomás megüresedett, a melyre ezennel pályázatot hirdetek. *I. A pályázatok feltételei a következők:* 1. Csak olyan egyének pályázhatnak, kik kántori és tanítói oklevéllel bírnak, vagy a nélkül is, ha magasabb zenei képesítést mutathatnak ki. 2. A pályázók tartoznak saját lelkészöktől erkölcsi bizonyítványt bemutatni. 3. A pályázók a kitűző napon, melyről külön értesítettni fognak, kötelesek magukat az éneklésből és az orgonálásból nyilvános próbának alávetni. — *II. A kántornak kötelessége Ó-Kanizsán:* A róm. kath. egyház kebelében egyetemesen szokásos, úgy a kalocsai érseki egyházmegyében különösen divó, vagy az egyházmegyei hatóság által elrendelt egyházi szertartásoknál, valamint a helyi szokásos ajtatosságoknál a kántori teendőket elvégezni és a népet s az ifjúságot énekelni tanítani.

— *III. A kántornak javadalmazása Ó-Kanizsán:* 1. Ötökös misék után körülbelül 200 frt. — 2. Stóla illeték nagy halottnál 1 frt, kis halottnál 50 kr. — 3. Buszszállításért fejenként és testületenként 30 kr. — 4. Házasági hirdetésért helybeliektől 30 kr., vidékiektől 66 kr. 5. Napi mise egyszeri kiénekléssel, liberás 42 kr.; énekes 30 kr., kétszeri kiénekléssel, liberás 72 kr., énekes 60 kr. — 6. Ó-Kanizsa községtől nyert javadalmazás: a) szabadlakás b) 600 frt készpénz havi előleges részletekben, c) 6 kocsi futeni való szalma helyett 18 frt. A pályázati határidő 6 hét, mely a pályázati hirdetménynek a »Népnevelő« című tanügyi lapban történő első közzétételétől számítatik, mely idő alatt a pályázók tartoznak felszerelt pályázati kérvényüket az **Ó-Kanizsai róm. kath. hitközség egyházi elnöksége**hez benyújtani. *Ó-Kanizsán*, 1895. évi február hó 6-án. **Marton Mátyás**, hitközségi egyházi elnök, plebános.

Kis-Tapolcsány (Bars-m.) r. k. újpiskolájához altnő keresetű Jövedelme a hátralévő három és fél-havi tanidőre 65 frt, buterizott szoba, fűtéssel, tisztogatással. Étkezést ugyanczen időtartamra a főtanítónál kap. Mosás, világítás és ágynemű nem adatik. Tartozik az 1—3 osztályt úgy a vasárnapi iskolát önállóan vezetni. — Tannyelv magyar és tót. — Az állomást azonnal el lehet foglalni. Jelentkezni lehet az iskolaszék elnökségénél.

Veszprém-Oszlopra segédtanítókerestetik. Fizetés havonként 10 frt, alulírottal élelmezés. **Schvarecz Gyula** kántor.

Kérem kártársaimat szíveskedjenek **Simának Károly** urnak, — ki valamely puszta mint házi tanító működik, — megmondani, hogy tartózkodási helyét velem tudassa. **Schvarecz, Veszprém-Oszlop.**

Máslak (Temes) r. k. 2. osztályú népiszkolájánál mindkét tanítói állás betöltendő; a 2. dikkal a kántori állás van összekötve külön díjazás mellett; a tanítók fizetése egyenként 147 frt, 6 frt irodaátalány, 3260 liter tiszta buza, 20 méter hasábfű, 1/2 hold pótkert, lakás, 3 szoba, előszoba, pince, kamra, padlás, istálló, házi kert. A kántornak jár ezenfelül 3/4 hold szántóföld, 1/2 hold pótkert, 1050 liter buza, alapítványos misék után 46 frt 25 kr. és 1600 lélek után stóla-jövedelem; előadási nyelv német, magyar. Kérvények február 15-ig alólírtnak beküldendők. A róm. kath. iskolaszék.

A kaáli r. kath. népiszkolánál egy tanítói állomás betöltendő. Fizetés: 350 frt és lakás, két szoba, konyha, kamra. Kötelessége: a mindennapi iskolások azon csoportját tanítani, melyet az iskolaszék kijelöl, és iskolai ügyeket érkező irodai teendőket segíteni. Állomás azonnal elfoglalható. Okleveles r. k. tanítók kérvényeket február 20-ig alólírtokhoz küldjék. **Kaál** (Heves-megye) 1895. január 19. **Csekő Gábor** iskolaszék elnök.

A **nyergesujfalusi** plebániához tartozó lábatlani róm. kath. hitközségi iskolában a próbaévre 100 frt készpénzfizetéssel, szabad lakás és temetési stóla élvezetével javadalmazott tanítói állomásra, folyó évi február 23-ra pályázat hirdettetik, mely napon a választás, különös tekintettel a jelen évi folyamódokra, megtartatik. A próbaév elteltével, végleges kinevezetés esetében,

100 frt fizetésjavítás helyeztetik kilátásba. A folyamódványok **Főt. Felczér Lipót** doroghi plebánoshoz, Esztergom kerületi tanfelügyelőhöz küldendők.

A **nagy-vendéghi** (Nyitra m.) önálló tanítói állomásra f. évi február 15-ére pályázat hirdettetik. Csak okleveles pályázók vétetnek figyelembe. Jövedelem: ingatlanok után 16 frt; 20 p. m. rozs; tandíj 40 mindennapi tanköteles után 4 frt 10 krajával 165 frt; ismétlőiskoláért 10 frt; a községi pénztárból 50 frt. Lakás: egy szoba, konyha, kamra, istálló, kis házi kert. A nagy-vendéghi iskolaszékre czimzett folyamódványok alulírott-hoz küldendők. **Kis-Vendégh**, 1895. február 2-án. **Jedinák Tivadar** plebános, p. Sissó.

Laksárujfalu (Pozsony m.) róm. kath. népiszkolánál egy másodtanítói állomás van üresedésben. Rendes fizetés 350 frt. Szorgalmas tanító 50 fitnyi jutalomban részesül. Magyar és tót nyelv ismerete kívántatik. Pályázat határideje f. évi február hó 15.

A **kis-lehotai** róm. kath. elemi iskola állomására f. évi február 20-ára pályázat hirdettetik. Fizetés: lakás, tüzfűtő kivül a községtől évi 300 frt és esetleg Roskányi alapítványból 30 frt. Tannyelv tót, magyar. Vasár-és ünnepnapon délutáni ajtatosságnál közreműködik. **Kesseleőkeő-Podhragy** (Privigye mellett) 1895. január 31-én. **Liska** isk. elnök.

A **kisbéri** (Komárom megye) r. k. iskolaszék tanítói keres elemi oktatásra. Fizetés évi 300 frt. lakás, fűtés, világítással. Előnyére szolgál a jelentkezőnek, hogy teljes élelmezést havi 12 frt jutányos árért kaphat. Társadalmi élet kedvező. **Azonnal betöltendő.**

Egy másik, ugyanott kántor- segédtanítói minőségben 120 frt évi fizetés, lakás, fűtés, világítás, mosás és teljes élelmezéssel. **Azonnal betöltendő.** Az iskolaszék megbízásából **Döme Péter**, iskolaszéki jegyző.

Tenkli (Heves m. Erdőtelek főkegyház) róm. kath. önálló tanítói állomásra február 21-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: Készpénz 198 frt. Terményjárulékok pénzértékben átszámítva 264 frt. Ezenkívül 4 hold első oszt. szántóföld (belsőség), 750 lélek után járó temetkezési stóla, 2 szoba, konyha, istálló. Litániát végezni és temetni tudni kell. Orgonázni nem szükséges. **Vass József** erdőteleki lelkész.

Háromszék megye **Kézdi-polyáni** róm. kath. iskolához a harmadik tanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalmazás: államszegélyből 300 frt; a községtől tisztességes lakás. Kötelessége 3—6 osztályt vezetni és a kántortanító elöljártsága esetén osztályára felügyelni. Ezen állást elnyerni óhajtok bélyeggel ellátott bizonyítványokat folyó évi február 17-ig alulírt iskolaszéki elnökhöz terjesszék be. **Kézdi-Polyán**, 1895. január 30-án. **Kovács Elek** alesperes, iskolaszéki elnök.

Pályázat a **pozsony-hidegkúti** kántortanítói állomásra. Jövedelme készpénzben és terményekben 400 frton fölül. Az állomás azonnal elfoglalható. 2—2

Felolós szerkesztők: **Ember Károly**
és **Dr. Zeliiger Vilmos**

Igen tisztelt tanító urak figyelmébe!

1 kgr. boróka-bogyóból utasításom szerint 5—10 liter kitünő és egészséges házi boroviczkat készíthet. 50 kg. boróka-bogyót bérmentes postai küldéssel 90 krért szállítok.

Azon tanító urak, akik évi fix-fizetésért avagy jutalékért hajlandók lennének a katholicus egyházi »Unio Catholica« biztosító-intézet részére hibeink között biztosításokat gyűjteni, fölkérem, hogy ebbeli szándékukat szíveskedjenek velem közölni. **Turkinyák Sándor**, főügynök, **Haburán**, pr. **Mező-Laborez**.